

*Світлична Г. О.,
канд. юрид. наук, доц.,
доцент кафедри цивільного процесу,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого*

ПРЕДСТАВНИЦТВО У ВИКОНАВЧОМУ ПРОВАДЖЕННІ: НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Визначальним в процесі триваючого реформування національної правової системи України є гарантування та правове забезпечення доступності та ефективності захисту від будь-яких посягань прав, свобод та інтересів осіб, що також не втрачає актуальності на етапі примусового виконання судових рішень. Варто зазначити, що практика Європейського суду з прав людини щодо тлумачення і застосування п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і протоколів до неї вказує на те, що виконання судових рішень є самостійною і невід'ємною частиною судового розгляду, невід'ємною складовою процесу правосуддя, а в розумний строк розгляду справи включається період із надходження до суду заяви до закінчення виконання рішення суду, про що неодноразово зазначалося в рішеннях ЄСПЛ (Ромашов проти України від 27.07.2004 р., Шмалько проти України від 20.07.2004 р., Дубенко проти України від 11.01.2005 р., Крутько проти України від 27.11.2008 р., Іванов проти України від 15.10.2009 р. та ін.). На позиції, що невиконання судового рішення, яке набуло законної сили, суперечить принципу верховенства права, стоїть і Верховний Суд (постанова ВС від 29.11.2019 р., справа № 805/5043/15-а).

У зв'язку з цим на сучасному етапі реформування правової системи України виникає необхідність створення у відповідності з європейськими стандартами ефективного механізму примусового виконання судових рішень, яке ґрунтувалося би на засадах верховенства права. У контексті

рекомендацій Ради Європи щодо доступності правосуддя у цивільних справах та прийнятого з метою їх реалізації Указу Президента України «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» від 20.05.2015 р. № 276/2015 були визначені пріоритети реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів задля практичної реалізації принципу верховенства права та забезпечення функціонування судової влади, що відповідає суспільним очікуванням щодо незалежного та справедливого суду, а також європейським цінностям та стандартам захисту прав людини. У відповідності із Стратегію такими пріоритетними напрямками реформування системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів було, зокрема, визначено підвищення ефективності правосуддя, посилення гарантій здійснення адвокатської діяльності та забезпечення доступності правової допомоги. Зазначеними завданнями зумовлювалася необхідність у невідкладному оновленні законодавства, шляхом запровадження системних змін та комплексного реформування відповідних правових інститутів галузевого законодавства.

Дослідниками проблеми виконавчого провадження зверталася увага на особливості суб'єктного складу, підстав та характеру правовідносин, що виникають між представником та особою, представництво інтересів якої здійснюється у виконавчому провадженні [1, с. 44–49], а також на те, що коло учасників, виконавчого провадження та осіб, що залучаються до проведення виконавчих дій, які можуть скористатися правом на представництво загалом і правовою допомогою адвоката у виконавчому провадженні, зокрема, є значно обмеженим, що нівелює сам інститут правової допомоги у виконавчому провадженні тому, доцільно значно розширити це коло аналогічно положенням ЦПК, ГПК та КАС [2, с. 93–96].

Системний аналіз статей 16, 17 Закону України «Про виконавче провадження», які регулюють представництво сторін у виконавчому провадженні, дає підстави частково погодитись з зазначеними пропозиціями. В контексті цього слід зазначити, що відповідно до статей 3, 5, 7, 17, 21 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» судову владу реалізують виключно суди, які створюють систему судоустрою відповідно до закону. Здійснення правосуддя має відбуватися у рамках визначених законом процедур судочинства із забезпеченням доступності правосуддя для кожної особи відповідно до Конституції України та в порядку, встановленому законами України. Гарантією доступу до правосуддя та ефективності судового захисту є конституційне право кожного на правову допомогу (ст. 59 Конституції). Цей конституційний припис має загальний характер і діє у всіх видах судочинства. Його реалізація забезпечується у тому числі і за допомогою процесуального представництва, якій є одним з видів надання правової допомоги. Таким чином, інститут представництва як міжгалузевий правовий інститут має доволі широку сферу правової дії та потребує уніфікованого підходу

щодо його подальшого розвитку та вдосконалення. Враховуючи єдність судової системи та правосуддя, основних конституційних принципів судочинства та судової процедури, правове регулювання та вдосконалення представництва та надання правової допомоги у виконавчому провадженні потребує комплексного реформування і має здійснюватися на засадах існуючій моделі представництва у суді. Водночас не виключаються певні особливості правового регулювання представництва у виконавчому провадженні в межах уніфікованої юридичної конструкції. Такий підхід уявляється цілком виправданим та доцільним, оскільки дозволить забезпечити ефективний захист прав під час примусового виконання судових рішень та практичну реалізацію принципу верховенства права.

Список використаних джерел

1. Щербак С. В. Представництво у виконавчому процесі / С. В. Щербак // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2013. – № 1(8). – С. 44–49.
2. Снідевич О. Проблемні питання представництва у виконавчому провадженні України /О. Снідевич // Jurnalul Juridic National: Teorie si practica. – Национальный юридический журнал: теория и практика. – National Law Journal: Theorie and practica. – 2019. – С. 93–96.

Сивокозов О. М.,
заступник голови
Ради приватних виконавців України

ЕЛЕКТРОННА ВЗАЄМОДІЯ У СФЕРІ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПИТАНЬ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

На сьогодні виконавці змушені працювати з величезним обсягом документів виконавчого провадження у паперовому вигляді, що суттєво обтяжує діловодство, негативно впливає на оперативність виконання судових рішень та призводить до витрачання багато зайвого часу виконавця та його помічників. Дана ситуація виглядає архаїчною та значною мірою заважає цифровізації сфери виконання судових рішень.

Закон України «Про виконавче провадження» не містить прямих вимог оформлення документів виконавчого провадження у паперовому вигляді, навпаки – норми Закону вказують на необхідність виготовлення документів саме в Автоматизованій системі виконавчого провадження (АСВП). Зокрема, ст. 8 визначено, що реєстрація виконавчих документів, документів виконавчого провадження, фіксування виконавчих дій здійснюється в АСПВ, порядок функціонування якої визначається Міністерством юстиції України. Рішення виконавців та посадових осіб органів державної виконавчої служби виготовляються за допомогою